

Mükellef Kime Denir?

Aklı olan ve bülûğ çağına giren erkek ve kadınlara “**Mükellef**” denir. Mükellef olan kimseler, Allahü teâlânın emr ve yasaklarından mes’ûldürler. Dînimizde, mükellef olan kimseye, önce îmân etmek ve sonra da ibâdet yapmak emr olunmuştur. Ayrıca, yapılması yasak edilen harâmlardan ve mekrûh işlerden de kaçınmaları lâzımdır.

Akl, anlayıcı bir kuvvettir. Fâideliyi zararlıdan ayırd etmek için yaratılmıştır. Akl, bir ölçü âleti gibidir. İki iyi şeyden, dahâ iyi olanını ve iki kötü şeyden, dahâ kötü olanını ayırır. Akıllı kimse, sâdece iyiyi ve kötüyü anlayan değil, iyiyi görünce onu alan ve kötüyü görünce de onu terk edendir. Akl, göz gibidir. İslâmiyyet de ışık gibidir. Işık olmazsa göz göremez.

Bülûğ çağı, erginlik yaşı demektir. Erkek çocukların bülûğ çağına girmeleri, oniki yaşını bitirince başlar. Erkek çocuğun bülûğ çağına girdiğini gösteren alâmetler vardır. Bu alâmetler görünmezse, onbeş yaşına gelince, dinde bülûğ çağına girdiğine hükmedilir.

Kız çocuklarının bülûğa ermesi ise, dokuz yaşını doldurunca başlar. Dokuz yaşındaki kız çocuğunun bülûğa erdiğinin alâmetlerinin hiçbirisi görünmezse, onbeş yaş temâm olunca, bülûğ çağına girdiğine hükmolunur.

Ef’âl-i Mükellefin (Ahkâm-ı İslâmiyye):

İslâm dîninini bildirdiği emrlere ve yasaklara “**Ahkâm-ı şer’iyye**” veya “**Ahkâm-ı islâmiyye**” denir. Bunlara “**Ef’âl-i mükellefin**” de denilmektedir. Ef’âl-i mükellefin sekizdir: **Farz, vâcib, sünnet, müstehab, mubâh, harâm, mekrûh ve müfsid**.

1-**FARZ**: Allahü teâlânın, yapılmasını âyet-i kerîme ile açıkca ve kesin olarak emr ettiği şeylere farz denir. Farzları terketmek harâmdır. İmân etmek, abdest almak, gusl etmek (ya’nî boy abdesti almak), beş vakt namâz kılmak, Ramezân ayında oruc tutmak, zengin olunca zekât vermek ve hacca gitmek, farz-ı ayndır.

2-**VÂCİB**: Yapılması farz gibi kesin olan emrlere denir. Bu emrin Kur’ân-ı kerîmdeki delili farz kadar açık değildir. Zannî (şübhelî) olan bir delil ile sâbitdir. Vitr namâzını ve Bayram namâzlarını kılmak, zengin olunca kurban kesmek, fitre (sadaka-i fitr) vermek vâcibdir. Vâcibin hükmü farz gibidir.

3-**SÜNNET**: Allahü teâlânın açıkca bildirmeyip, yalnız Peygamber efendimizin yapılmasını övdüğü, yâhud devâm üzere kendisinin yaptığı veyahud yapılırken görüp de mâni’ olmadığı şeylere “Sünnet” denir.

4-**MÜSTEHAB**: Buna, mendub, âdâb da denir. Sünnet-i gayr-i müekkelede hükmündedir. Peygamber efendimizin ömründe bir iki kerre dahî olsa yaptıkları ve sevdikleri, beğendikleri husûslardır. Yeni doğan çocuğa yedinci gün ism koymak, erkek ve kız çocuğu için akîka hayvanı kesmek, güzel giyinmek, güzel koku sürünmek müstehabdır.

5-**MUBÂH**: Yapılması emr olunmayan ve yasak da edilmeyen şeylere mubâh denir. Ya’nî günâh veya tâ’at olduğu bildirilmemiş olan işlerdir. İyi niyetle işlenmesinde sevâb, kötü niyetle işlenmesinde azâb vardır. Uyumak, halâlinden çeşidli yemekler yimek, halâl olmak şartıyla türlü elbise giymek gibi işler, mubâhdırlar. Bunlar, İslâmiyyete uymak, emrlere sarılmak niyyetiyle yapılırsa sevâb olurlar.

6-**HARÂM**: Allahü teâlânın, Kur’ân-ı kerîmde, “yapmayınız” diye açıkça yasak ettiği şeylerdir. Harâmların yapılması ve kullanılması kesinlikle yasaklanmıştır. Harâma, halâl diyenin ve halâle, harâm diyenin îmânı gider, kâfir olur. Harâm olan şeyleri terk etmek, onlardan sakınmak farzdır ve çok sevâbdır.

7-**MEKRÛH**: Allahü teâlânın ve Muhammed aleyhisselâmın, beğenmediği ve ibâdetlerin sevâbını gideren şeylere mekrûh denir.

8-**MÜFSİD**: Dînimizde, meşrû olan bir işi veya başlanmış olan bir ibâdeti bozan şeylerdir. İmânı ve namâzı, nikâhı ve haccı, zekâtı, alış ve satışı bozmak gibi. Meselâ, Allaha ve kitâba söğmek küfr olup, îmânı bozar. Namâzda gülmek, abdesti ve namâzı bozar. Oruculu iken bilerek yimek, içmek orucu bozar.